Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 232. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 4-го ГРУДНЯ (DECEMBER) 1956. ЦЕНТІВ 15 CENTS No. 232. VOL. LXIII.

АЙЗЕНГАВЕР І ДОЛЛЕС ВИСЛОВЛЮЮТЬ ВПЕВНЕНІСТЬ В МИР НА СЕРЕДНЬОМУ СХОДІ

ПРЕЗИДЕНТ І ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ДАЛІ ПІДТРИМУЮТЬ ЗАСАДИ І ЦІЛІ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ ВИЗВОЛЕННЯ, АЛЕ ЗАПЕРЕЧУЮТЬ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗДА ЗА ЗАВОРУШЕННЯ НА МАДЯРЩИНІ

Огеста, Джорджія. — Державний секретар Джан Фостер Доллес, відбувши двогодинну нараду з президентом Айзенгавером, підкреслив під час своєї пресової конференції, яка відбулася після наради і в окремо проголошеній заяві, що і президент Айзенгавер і він впевнені в добрі вигляди миру на Середньому Сході. На думку Доллеса узброювання Совєтами Сирії не є таким великим, щоб могло загрожувати справі миру в цих областях, бо ситуація тут в порівнянні з ситуацією перед місяцем дуже покращала. Торкаючися подій на Мадярщині, Доллес заявив, що совєтська мілітарна акція в Східній Европі задемонструвала ще раз в дуже трагічний спосіб конечність посилення Північно - Атлантійського пакту як заборола й охоронця атлантійської спільноти народів. Що ж до збройного повстання на Мадярщині, то Доллес заявив, що З'єдинені Держави не можуть нести ніякої відповідальности за ці заворушення, бо вони ніколи не пропаґували насильної революції, ані до неї не закликали, а навпаки, американський уряд у всіх заявах про американську політику визволення завжди з'ясовував, що вона мусить йти мирними, еволюційними засобами. Відповідаючи на запити в справі американської допомоги для Польщі і Мадярщини, Доллес заявив, що ЗДА готові дати економічну допомогу Польщі, яка змагає до унезалежнення від Москви, але не можуть говорити про таку допомогу для Мадярщини, бо не мають ніяких даних на те, що теперішній мадярський уряд репрезентує справді волю і бажання мадярського народу. В дальшому Доллес осудив гостро совєтську політику поневолювання в Европі й Азії, яка не дає можливости багатьом народам жити згідно з своїми традиціями і мати свої власні незалежні уряди, і з другого боку паралізує інші народи, тримаючи їх в страху, що їх може зустріти така сама доля. Наприкінці заявив Доллес, що ні Президент, ні він не бачать конечности негайної зустрічі голів Трьох Великодержав і сподіваються, що сьогоднішню кризу можна буде перемогти з допомогою ОН і НАТО. Не визнаючи теперішнього мадярського уряду, очолюваного Кадаром, леґальним урядом Мадярщини, З'єдинені Держави Америки не задумують, все ж таки, поривати всіх дипломатичних взаємин з тією країною.

Бредлі обіцяє нормальну працю в порті; заборону страйку продовжено на 70 днів

Ню Йорк. — Голова робітничої спілки Міжнародні Вантажники капітан Вільям В. Бредлі заявив, що згідно з його переконанням, закінчиться сповільнювання праці в причалах нюйоркського порту. Бредлі казав, що відвідуватиме ті причали, в яких вантажники сповільнювали працю, і вживатиме свого впливу, щоб праця відбувалася в нормальному темпі. Деякі кораблі спізнилися на кільканадцят годин із своїм відпливом, і майже вся пошта, призначена на Різдво, залишилася в порті, і не від'їхала до Европи внаслідок сповільнення праці вантажників. Федеральний суддя Ф. Ван Пелт Брайен 30-го листопада продовжив судову заборону страйку портових вантажників на дальші 70 днів, — це значить до 12-го лютого 1957 року. Суддя видав цю заборону страйку після того, як страйк тривав вже від 24-го листопада, а вантажники почали сповільнюванням темпа праці спричиняти шкоди власникам кораблів. Це зарядження видав суддя усно, бо письмову заборону страйку він видасть голові Спілки Міжнародних Вантажників капітанові Вільямові В. Бредлі аж в вівторок 4-го грудня.

Футболеві змагання між Армією і Фльотою закінчилися нерозіграною — 7-7

Филаделфія. — 57-і щорічні футболеві змагання між Армією і Фльотою, що їх розіграли репрезентації Військової Академії у Вест Пойнті та Моряцької Академії в Аннополіс відбулися в суботу дня 1 грудня у Филаделфії, закінчилися нерозіграною — 7:7. Відбулися ці змагання в присутності 102,000 глядачів, які прибули автами та спеціяльними поїздами з різних сторін країни і повного складу кадетських корпусів обидвох Академій. Між почесними гістьми Армії і Фльоти були: секретар оборони Чарлз Е. Вилсон, головний суддя Ірл Воррен, кол. президент Герберт Гувер, генерали Дж. Ловтон Коллинс, Метю Риджвей, Алфред Ґрунтер, секретар армії Вилбер М. Брокер, діючий державний секретар Герберт Гувер, мол., шеф морських операцій адмірал А. Бирк, секретар фльоти Чарлз С. Томас та інші. Віце-президент Ричард М. Ніксон, що заповів свій приїзд, не міг прибути. Президент Айзенгавер в щорічних змаганнях між Армією і Фльотою не бере участи з огляду на свій уряд, бо, як колишній кадет і бейзболовий грач Військової Академії у Вест Пойнті, він не мав би можливости залишатися під час цих змагань невтральним і безстороннім.

В АМЕРИЦІ

● **Поштмайстер** в Питсбурґу, Па., **Джеймс Смит** нарікає, що з поштових урядів цього міста зникли вже 34 автоматичні олівці з усіх 200, які лежать там на столах, щоб відвідувачі мали чим писати. Давніше на столах були пера з ручками. Поштмайстер остерігає злодіїв, що ці автоматичні олівці можуть дорого їм коштувати: один рік тюрми або 500 долярів ґривни.

● **Капітан фльоти** Лоренс Смит заявив на зборах резервових старшин у Гартфорді, що третя світова війна коштувала б ЗДА чотири трильйони долярів. Свою оцінку він зробив на тій основі, що кожна нова війна коштує ЗДА десять разів більше від попередньої.

● **Борги американських фармерів**, від 1947 року подвоїлися, хоч число фармерів зменшилося за той самий час на 20 відсотків. Згідно з бюлетенем федеральної резерви, на прикінці червня ц. р. борги фармерів становили 18,500,000,000 долярів, — на 6 відсотків більше як рік тому.

● **Сильвестрові Мелвінові** із Ґрінфілду, Іллиной, минуло 105 років від дня народження. Він працює в тій самій забезпеченевій компанії, яку допомагав організувати в 1900 році.

● **Генеральний поштмайстер** Артур Соммерфілд повідомляє, що 11-го січня 1957 року почнуть продавати трицентову марку з портретом Александра Гемілтона і з оригінальним видом федерального голлу в Ню Йорку.

ДИТЯЧИЙ ЖУРНАЛ „ВЕСЕЛКА" ЗАКІНЧУЄ ПЕРІОД „ДОДАТКУ"

Разом з цим числом „Свободи" розсилається цьогорічне грудневе число дитячого журналу „Веселка", яким і закінчується його понад дворічний період „додатку" до щоденника „Свобода", розсиланого разом із щоденником для всіх його передплатників. Згідно з рішенням Головного Уряду УНСоюзу, цей журнал уже з черговим числом (за січень 1957) почне появлятись у В-ві „Свобода" як окремий журнал, що друкуватиметься на кращому папері, бодай двома кольорами та який розсилатиметься тільки передплатникам. Журнал появлятиметься і надалі під тією самою Редакцією і в тому самому форматі, але матиме дві сторінки англомовного матеріялу, як теж деякі матеріяли(напр., історична казка в образках „Богута Багатир") будуть двомовні. Перехід видання „Веселки" на окремий журнал при „Свободі", на кращому папері та в кольорах, є без сумніву великим кроком вперед у розвитку того важливого видання для української дітвори не тільки на американському континенті, але й в багатьох інших вільних країнах. Зміни ці вирішено, йдучи назустріч загальним побажанням громадянства, щоб дати нашим дітям не тільки найкращий журнал змістом, яким „Веселка" була від самого початку, але й в найкращому в наших можливостях технічному оформленні. Від чергового (січневого) числа починаючи, „Веселку" одержуватимуть уже тільки ті, які її замовлять. Річну передплату на цей журнал встановлено на чотири доляри. Саме тепер продовжується кампанія збірки передплат та пожертв на „Веселку". Хто її своєчасно не замовить, той чергового її числа, вже в новому оформленні, не одержить. Кампанія за пожертвами на фонд „Веселки", крім передплати, продовжується тому, бо сама передплата в жадному разі не покриє коштів того видання, тим більше, що поважну кількість примірників доведеться висилати безкоштовно для рятунку національного характеру нашої дітвори в багатьох закордонних вільних країнах на південноамериканському, европейському та інших континентах. В-во висловлює надію, що наша американсько - українська спільнота, завдяки якій створено цей журнал та завдяки якій він досі розвивається і тепер знову робить великий крок вперед, докладе всіх зусиль, щоб забезпечити цьому журналові фінансову базу і тим самим забезпечити йому, а через нього нашій дітворі і нашій спільноті світлу майбутність.

АФП-КІО домагається рішучішої акції в справі Мадярщини і Суезу

Вашингтон. — Голова Американської Федерації Праці — Конґресу Індустрійних Організацій Джордж Міні заявив на пресовій конференції 30-го листопада, що виконний комітет цієї організації закликає ЗДА і вільний світ до рішучішої акції в справі аґресії в Мадярщині та кризи в Суезі. Комітет АФП-КІО вирішив збільшити допомогу мадярським робітникам на 50,000 долярів, а в політичній ділянці пропонує такі пункти: 1. ЗДА повинні домагатися через Об'єднані Нації, щоб СССР негайно забрав свої війська з Мадярщини; 2. Комітет домагається, щоб застосувати в відношенні до СССР „моральну" ізоляцію, це значить, щоб припинити культурні, наукові та інші взаємини, які тепер існували в формі вимін делеґатів „доброї волі"; 3. Треба змінити іміґраційний закон, щоб в короткому часі можна було допустити до ЗДА більше іміґрантів; 4. Закликає зорганізоване робітництво до щедрої жертвенности на мадярських втікачів. 5. При кінці найближчого тижня влаштувати протестаційні збори в кожному стейті і в кожному місті при допомозі релігійних громад. В справі кризи в Єгипті комітет стверджує, що напад на Єгипет був порушенням статуту ОН, але це не те саме, що СССР зробив в Мадярщині.

8-ий ВІДДІЛ УНС В ЙОНКЕРСІ ВІДЗНАЧИВ СВОЄ 40-ЛІТТЯ

Йонкерс, Н. Й. — Місцеве Товариство „Подільська Січ", 8-ий Відділ Українського Народного Союзу, відзначило минулої суботи, 1-го грудня, 40-річчя свого існування та праці для своїх членів, своєї громади і свого народу. З цієї нагоди відбувся в приміщеннях місцевого Українського Американського Клюбу бенкет, в якому взяло участь понад 100 членів Т-ва та запрошених гостей. Бенкет відкрив коротким вступним словом та привітом довголітній (від 1925-го року) та заслужений секретар Т-ва, Василь Мандзій, а провадив ним вміло відомий громадянин-лікар і член Т-ва, д-р Василь Кіналь. Початкову молитву провів сотрудник місцевої української католицької парафії, всч. о. Петро Огірко, який опісля виголосив теж і заохочуючу промову, підкреслюючи заслуги Т-ва в громаді з минулому і сучасному. Промову про американську оцінку УНСоюзу виголосив його головний предсідник п. Д. Галичин, а про УНСоюз, як справжню українську заморську твердиню, говорив ред. А. Драган. Своїми споминами про заснування Т-ва 40 років тому поділився приявний на бенкеті один із 12-ти засновників Відділу, п. В. Чолій. Крім них промовляли або виголошували привіти п-ні Лозюк, п. Вовк (продеклямував свій власний вірш, уложений з нагоди цього ювілею), п. Ів. Скробола, п. Черевко (від ООЧСУ), п. Коцибала, п. Щур (від СУМА), п. Карачевський та інші., а на закінчення активний голова Т-ва п. Гарасимів. У промовах і привітах підкреслювано, що це Т-во, яке тепер нараховує 283 члени, практично охоплює всю місцеву Українську Громаду та її репрезентує, виконуючи багатобічну працю. Між іншим, гол. предс. УНС п. Д. Галичин у своїй промові пригадав, що це Т-во вже і 1924 році започаткувало в себе Український Народний Фонд, винісши одноДушну резолюцію, щоб оподатковувати кожного із своїх членів річною сумою 3.50 дол. на допомогу Україні. Імпрезу закінчено відспіванням многоліття для Т-ва-Ювілята та українського національного гимну.

Р. Антонович і В. Тисяк дали концерт в Ню Йорку

Ню Йорк. — Двоє відомих оперових українських співаків, мецосопрано Розалія Антонович і тенор Василь Тисяк з Канади дали минулої неділі, 2-го грудня, свій власний концерт в майже заповненій залі місцевого Українського Народного Дому. В програмі концерту були сольові і дуетні виконання композицій Лисенка, Колесси, Слоніва, Вілінського, Пуччіні, Верді, Тгомаса, Бізета, Гаєвського, Доніззетті та українські народні і стрілецькі пісні. Публіка тепло зустрічала обидвох артистів.

В Іраку заведено винятковий стан

Баґдад. — Декретом короля Файзаля II припинено на один місяць діяльність парляменту в Іраку та заведено в тій країні винятковий стан. Сталось це в кілька годин після того, як з парадою відкрито сесію парляменту і король Файзаль II відчитав узгіднену з урядом престольну промову. У тій промові король Іраку пояснив проголошення винятковoго стану потребою заґарантувати безпеку шляхів, зв'язку і постачання для військових частин, які — за порозумінням з урядом Йорданії — стаціоновано з Йорданії з вибухом ворожих дій Ізраїлю проти Єгипту, коли Йорданія лякалася, що Ізраїль заатакує також її. Парлямент розпущено на один місяць на внесення прем'єра Нурі ас Саїда, щоб оминути гарячу дебату в парляменті. 40 послів зголосились були до голосу і уряд лякався, що деякі опозиційні голоси в парляменті, які підуть по лінії скрайньої демагогії, з гострими випадами проти Англії, Франції і Ізраїлю та з заявами симпатії для Совєтів, можуть підсилити неспокій в Іраку. Просовєтські елементи, за очевидною підтримкою від Сирії і Єгипту, довели були в останніх тижнях в Іраку до цілого ряду демонстрацій і заворушень, з ціллю довести до упадку прозахідного уряду Нурі ель Саїда і промостити шлях просгипетському, а насправді просовєтському урядові в Йорданії. Нурі аль Саїд, „сильний чоловік Іраку", як його називають в арабському світі і противник політики єгипетського президента Нассера, здавив енерґійно всі ті ворожі затії. Король Файзаль зазначив у своїй промові солідарність з Єгиптом і ворожість супроти Ізраїлю, але водночас підкреслив приязнь з Туреччиною, Іраном і Пакістаном. Тим часом Сирія телеграмою до генерального секретаря ОН Гаммершилда заалярмувала Об'єднані Нації, що — мовляв — Туреччина, Ірак і Ізраїль приготовляють наїзд на неї, роблячи відповідну атмосферу „фальшивими вістками" про накопичування в Сирії совєтської зброї, чого ніби нема.

Франція погрожує виходом із сесії Об'єднаних Націй

Париж. — Французький прем'єр Ґю Молле заявив на нарадах соціялістичної фракції у французькому парляменті, що на випадок, якщо Генеральна Асамблея ОН захоче переголосовувати якісь резолюції в справі Альжиру, а тим паче давати якісь поуки Франції чи навіть висловити під її адресою осуд за її політику в Альжирі, то Франція відкличе свою делеґацію з Об'єднаних Націй. Це не значить, мовляв, що Франція взагалі виступить з Об'єднаних Націй, але вона стримається від участи в дальших нарадах цієї сесії. На попередній сесії Франція зробила те саме на знак протесту проти рішення взагалі поставити справу Альжиру на денний порядок Генеральної Асамблеї. Цього року Франція не спротивилась поставленню цієї справи на денний порядок, але вона хоче обмежити дебати над цією справою до декларації французького представника та найвище — до дискусії над тією декларацією без будь-яких резолюцій. Франція стоїть далі на становищі, що політика Франції в Альжирі це її „внутрішня справа". Збільшена терористична активність альжирських партизанів має підтримати акцію азійських і африканських країн в Об'єднаних Націях, які актуалізують цю справу на терені Об'єднаних Націй, як справу міжнародну, а не внутрішньо-французьку.

Рішається доля англійського уряду

Лондон. — У цьому тижні буде продовжуватись в палаті громад (нижчій палаті англійського порляменту) дебата над ситуацією на Середньому Сході, яка в середу або в четвер закінчиться голосуванням над довірям урядові Антоні Ідена. Впродовж цих найближчих днів вияснться, чи в англійській консервативній партії запанує давня єдність, яка врятує уряд Ідена, чи може не вдадуться зусилля уряду ту єдність відбудувати, частина консерватистів стримається від голосування і вможливить соціялістичній опозиції провалити уряд. Покищо все ще формально існує внесення 140 членів консервативної правиці, яке висловлюється проти відкликання військ з єгипетської території без попередніх ґарантій щодо інтернаціоналізації Суезького каналу й тривкого замирення між Єгиптом та Ізраїлем. Цей „бунт" правого крила консервативної партії став для уряду більшою загрозою, як соціялістична опозиція, яка не має більшости. Тому, що соціялістичні посли повели з новою силою атаки проти уряду, то існує надія — твердять американські кореспонденти в Лондоні, що консервативні „бунтарі" стануть під час голосування солідарно за урядом Ідена. Сам Іден перебуває тепер на лікуванні на Ямайці (Джамейці) і брак лідерства в консервативній партії та уряді комплікує ситуацію уряду. Його доля у великій мірі залежить теж від того, чи в найближчих днях поправляться англо-американські взаємини чи ні.

Гаммершилд нараджується в справі очищення Суезького каналу

Об'єднані Нації. — Генеральний секретар Об'єднаних Націй відбуває з різними чинниками наради, як пришвидшити справу очищення Суезького каналу і відновлення плавби по ньому. Затоплення Єгиптом в перших днях англо-французької воєнної акції кількадесяти кораблів і двох мостів у каналі погрожує своїми дальшими наслідками гострою господарською кризою в усіх країнах Західньої Европи і Середнього Сходу, — перші з них залежні від імпорту середньосхідньої нафти, останні — від експорту. Англія і Франція натискають на Гаммершилда, щоб він пильніше і жвавіше зацікавився цією першорядною проблемою. Технічним дорадником Гаммершилда в цій справі є емерит. генерал Раймонд А. Вілер, колишній шеф інженерного корпусу в американській армії, а фінансовим дорадником — Джан Дж. МекКлой, колишній високий комісар ЗДА в Німеччині, тепер президент Чейз Мангеттен Банк. Найбільші трудноші робить сам Єгипет який противиться очищувальній акції поки не відійде з єгипетської території останній англійський і французький вояк. Мовляв, в атмосфері небезпеки нових воєнних дій не можна вести таких робіт. Єгипет не хоче теж притягнути до співпраці англійських і французьких фірм, а без них трудно перевести швидко такі великі роботи. Єгипет настоює теж, щоб „міжнародна поліція" не стояла в ніякому зв'язку з будь-якими політичними проблемами, себто справою Суезького каналу, та що ціле управління Суезьким каналом надалі має залишатись в єгипетських руках, себто хоче завернути до стану, який власне й спричинив усю останню міжнародну кризу.

ЗАВОРУШЕННЯ НА МАДЯРЩИНІ ПРОДОВЖУЮТЬСЯ

Відень. — На центральній вулиці в Будапешті, на т. зв. Алеї Леніна, названій так за комуністичного режиму, відбулась в останню неділю 2-го грудня ц. р. нова бурхлива демонстрація. Вона вибухла знову стихійно після того, як совєтські вояки схопили одного мадяра, що спокійно стояв на вулиці біля свого авта. Негайно з'явилися вантажні авта з совєтськими вояками, які, зіскочивши на вулицю, почали очищувати її, погрожуючи ручними скорострілами. Частина демонстрантів скрилась у брамах, але частина залишилась на вулиці й свистами та криками привітала совєтських вояків. Не було стрілянини і військо швидко від'їхало. Іншим доказом різких антикомуністичних настроїв було палення комуністичних газет по вулицях. Рада будапештенських робітників видала заклик бойкотувати керовану урядом пресу поки уряд не погодиться на вільний робітничий часопис. Між робітниками й урядом Яноша Кадара все ще нема згоди. У Будапешті поширено анонімові летючки з закликом до нового генерального страйку, ба навіть до нового збройного повстання. Деякі, писані рукою, летючки закликали жінок виїхати з дітьми з Будапешту перед найближчим четвергом або запастись в харчі і не виходити з домів. Знову ж з мадярської провінції наспіли вістки про оживлення тамошнього партизанського руху. Мовляв, в усіх лісах роїться від партизанських відділів. Тимчасовий голова католицької Церкви на Мадярщині в заступництві кардинала Міндсенті, архиєпископ Йосиф Ґрос звернувся з закликом до робітництва вернутися до праці. Водночас уряд видав новий заклик до втікачів в Австрії, щоб вони верталися, бо їм нічого не грозить. Проте водночас сам уряд Яноша Кадара ствердив в своєму чоловому органі „Непсабатшаґ", що „більшість народу, на жаль, не вірить нашим обіцянкам". Урад признає у тому часописі, що господарська ситуація на Мадярщині є просто катастрофальна, бо по фабриках нема палива, сирівці стоять на різних залізничних стаціях не доставлені до фабрик, комунікаційний і транспортний рух все ще занархізований, тому навіть охочі працювати мусять милями йти до своїх варстатів праці, а загальна нужда населення неймовірна.

Об'єднані Нації відновлюють справу Мадярщини

Об'єднані Нації. — Щоб не дозволити Совєтам і їхньому сателітському комуно-мадярському урядові далі цілком легковажити Об'єднані Нації і їхні безсильні резолюції та продовжувати таку практику на Мадярщині, яка кепкує собі з чартеру ОН, З'єдинені Держави в порозумінні з десятком інших держав підготовили нову резолюцію, в енерґійнішому тоні й із можливостями деяких практичних заходів. Тому, що комуномадярський уряд Яноша Кадара до цього часу не відповів на постанову Об'єднаних Націй вислати на Мадярщину своїх обсерваторів, то нова резолюція має на увазі, щоб, не вважаючи на становище Мадярщини і Совєтів вислати таких обсерваторів над австро-мадярський кордон, де вони, зібравши відповідні матеріяли, таки склали б авторитетне звідомлення Генеральній Асамблеї про події й актуальну ситуацію на Мадярщині. Водночас мається на увазі заквестіонування мандату теперішньої комуно-мадярської делеґації в Об'єднаних Націях включно з мандатом міністра закордонних справ уряду Кадара, Імре Горвата, за їхню нехіть співпрацювати льояльно з Об'єднаними Націями. Сподіваються, що цим разом не тільки західньо - европейські й американські держави, але багато інших, включно з Індією, держав підпишуть ту резолюцію, як її спонзори. Таким чином відкривається нову генеральну дебату, а мадярська проблема домінуватиме далі над іншими справами.

В Польщі обмежено ролю тайної поліції

Варшава. — Тайна поліція перестала бути в Польщі „державою в державі" і в майбутньому не стане вмішуватись в „політичні дискусії" або в приватні справи польських громадян — заявив новий польський міністер внутрішніх справ Владислав Віха. Звітуючи про спосіб, як виконано постанову польського сойму про реорганізацію органів безпеки, що їх підчинено міністрові внутрішніх справ, Віха заявив, що кілька тисяч осіб із апарату тайної поліції взагалі звільнено і перенесено на іншу працю, а всю компетенцію тайної поліції обмежено до справ боротьби зі шпигунством і тероризмом. Тайна поліція в Польщі втратила — сказав він — право переводити на власну руку слідство, а всі слідчі органи підпорядковано судовим властям. Водночас міністер внутрішніх справ оправдував конечність „обмеженої свободи" відносинами „в краю і закордоном", вказавши на небезпеки від „реакціонерів, консерватистів і анархістів". Демократизація, мовляв, може поступати в Польщі тільки в межах „соціялістичної демократії". Під небезпекою від консерватистів пояснює преса — Віха мав на увазі польських „сталіністів", яких він поставив на одну площу з „реакціонерами", себто антикомуністичними демократами.

В СВІТІ

● **З Порт Саїду** прислали кореспонденти американських часописів цікаву світлину: юрби арабів придивляються, як англійські нурці виловлюють з дна Суезького каналу затоплену арабами зброю совєтського походження. Західні військові фахівці ніколи ще не мали такої чудової можливости дослідити різні роди новітньої совєтської зброї.

● **Вантажне авто,** повне французьких вояків, їхало в Альжирі набрати під містечком Карно піску. Партизани, які засіли в придорожніх кущах обстріляли авто з скорострілів, при чому згинуло 10 вояків. Французи „зреванжувались" партизанам, обстрілявши з літаків загін партизанів, при чому згинуло 36 арабів.

● **У Копенгазі,** Гаазі, Амстердамі, в численних англійських і скандинавських містах, навіть у Парижі на вулицях появилися давно забуті — кінні „тексі" і приватні повози. Брак газоліни внаслідок англо - французької протиєгипетської авантури унерухомив сотні тисяч авт в Західній Европі та воскресив повагу — коня. У Західній Німеччині, Бельгії і Голляндії фабрики роверів роблять золоті бизнеси.

● **На судовому процесі** в Карльсруге проти колишнього голови західньо-німецької розвідки, д-ра Отта Йона, що буцімто втік до комуністів і розкрив їм різні державні тайни, зізнавав американський журналіст, кореспондент „Н. Й. Геральд Трибюн" Гастон Кобленц. Він твердив, що Йон мав добру нагоду свобідно говорити з закордонними кореспондентами на пресовій конференції у Східньому Берліні, на якій лаяв Захід і уряд Аденауера, але з цієї нагоди не використав. Отто Йон твердить, що його вивезли, затруївши наркотиками.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СИРІЯ — НОВА БОЧКА ПОРОХУ

Ледве стишився дещо брязкіт зброї в Єгипті, ледве почав ущухати смертельний спір між Єгиптом і Ізраїлем, а на міжнародному овиді вже появилася у сумній ролі совтського попихача — Сирія, що викликала „найбільш серйозну" увагу Америки — як це стверджено в офіціяльній заяві державного департаменту з кінцем минулого тижня.

Сирія, це маленька країна величиною 72,234 кв. миль, отже трохи більша, як стейт Мізурі, а трохи менша як Небраска, з населенням усього 3,670.000, отже приблизно стільки, скільки 20 років тому було українців у Східній Галичні. З господарського боку — це здебільша хліборобський край із випасом худоби, південними овочами та слабо розвиненим промислом. Коли після першої світової війни поділено турецьку імперію, то в договорі в Севрі 10 серпня 1920 року проголошено незалежність Сирії, а через три тижні після того передано її разом із Ливаном, під вірче управління Франції, формально з мандату Ліґи Націй. У такому стані Сирія перебувала до 16 вересня 1941 року, коли то Франція проголосила Сирійську республіку. Але щойно договором з 27 грудня 1943 року передано всю державну владу сирійцям. Всі чужинецькі, насправді французькі, війська очистили Сирію до 17 квітня 1946 року.

Як арабська країна, Сирія належить до 9-членної Арабської Ліґи, заснованої в Каїро 22 березня 1945 року. Вона є також членом Об'єднаних Націй. Від приходу до влади в Єгипті військово-революційного режиму, що заступив режим короля Фарука І, Сирія стала найближчим союзником Єгипту, копіюючи його закордонну політику. Вибраний 18 серпня 1955 року президент Сирії Шукрі аль-Куватлі відбув на початку листопада ц. р. до Москви паломницьку подорож і завершив там попередні дипломатичні розмови, що пішли цілком по лінії совєтсько-афганського договору: совєтська „приязнь", документована грошовою позикою і доставами зброї плюс військові „інструктори".

Візита в Москві і підписання таємної умови не заалярмували б світу так, як реальні наслідки тих актів: масовий наплив совєтської зброї до Сирії. Сирія не межує з Совєтським Союзом. Її сусідами є Туреччина, Ірак, Йорданія, Ізраїль і Ливан. Лише вузеньким клаптиком притикає вона до Середземного моря. Яким шляхом дістається совєтська зброя до Сирії — нема в часописах докладних вісток, але їх вивантажують напевне з совєтських кораблів, перепачковують через Туреччину, або теж пересилають через Єгипет та Йорданію. Вже відбута 15 листопада в Бейруті конференція 9-х членів Арабської Ліґи мала виявити поважні розбіжності в тому гурті країн, а то саме внаслідок застережень Іраку, а частинно й Савді Арабії, проти пенетрації совєтських впливів на Середньому Сході, завдяки політиці Єгипту і Сирії. Конференція 4-х держав Багдадського пакту — Туреччини, Іраку, Ірану і Пакістану, що відбулася в Багдаді через тиждень після Бейрутської конференції, — проголосила 23 ц. м. спільний комунікат, в якому сказано, що ці країни „вживуть всіх потрібних заходів проти зростаючої хвилі підривної акції на Середньому Сході". Наскільки ці країни занепокоєні зростом совєтського політичного наступу, вказує факт, що попередня їх конференція відбулась заледве 8 листопада в столиці Ірану, Тегерані, а на 15 грудня Туреччина запросила знову всі ті держави на нову нараду до Анкари.

Найбільш стривожена творенням у Сирії нового совєтського пляцдарму, очевидно, Туреччина, яка має аж трьох таких „приємних" сусідів: СССР, Болгарію і Сирію. Тому вона, рахуючись завжди з совєтською небезпекою від півночі, раптом опиняється перед такою ж небезпекою від півдня. Для Іраку Сирія під совєтським диктатом означає смертельну господарську небезпеку: нафтопроводи з Іраку ведуть через територію Сирії. „Компанія нафти Іраку" охоплює продукцію коло 30,000.000 тонн нафти річно, — один з найбільших нафтових продукційних центрів у світі. Іран настільки щасливіший, що його південні джерела нафти мають вихід у широкий світ через Перську затоку. Зате він фізично загрожений, маючи безпосередній кордон з СССР. Маючи на увазі ту смертельну загрозу від Москви, всі ті чотири країни вирішили зберегти надалі військово-політичний союз з Англією через Багдадський пакт, який від 24 лютого 1955 року є сіллю в оці президента Нассера, але є добродійством для вільного світу, як гребля для совєтської експансії на Середній Схід і Південну Азію.

І тому Вашингтон, справедливо оцінюючи вагу Багдадського пакту та нову загрозу від Совєтів через Сирію, видав в минулому тижні дві перестороги: перед Сирією висловив „стурбування" її транспортами зброї, спроваджуваними від Совєтів, а під неназваною, але очевидною, адресою Москви заявив свою рішучу солідарність з Багдадським пактом та свою готовість боронити ненарушність і політичну незалежність Іраку, Ірану, Туреччини і Пакістану. Голословні заперечення Сирії не роблять враження на Вашингтон, який базує свою політику на стверджених фактах і чужих ділах, а не на плітках.

„ЗАЛІЗНА ЛЮДИНА З УКРАЇНИ"

Газети всього світу сповнені повідомленнями і репортажами про перемоги Володимира Куця, 29-річного українського змагуна із села Олексине на Сумщині. Після здобуття перемоги в бігу на 10.000 метрів в першому дні Олімпіяди і встановлення олімпійського рекорду на 28:45,6 Володимир Куць здобув в середу 28 листопада нову перемогу, осягаючи в бігу на 5.000 метрів час 13:39,6. Обидвома цими своїми осягами перевершив він встановлені на 15-ій Світовій Олімпіяді в Гельсінках чеським бігуном Емілем Затопеком рекорди. Стотисячна маса глядачів у Мелборні вітала Куця з перемогою так же оваційно, як вітали чотири роки тому в Гельсінках Затопека після його перемоги в бігах на 5.000 м., 10.000 м. і в маратонському бігу. Не зважаючи на те, що Куць виступає на Олімпіяді, як репрезентант Совєтського Союзу і що своєю перемогою він причинився до збільшення кількости здобутих спортовцями Совєтського Союзу золотих медалів і підвищення кількости точок в загальній табелі олімпійських осягів, світова і зокрема американська преса підкреслює в більшості випадків його українське походження. Спортовий звітодавець відомого щоденника „Ню Йорк Таймс" Аллисон Данціґ в своєму репортажі захоплюється силою і спортовою виробленістю Куця і називає його „залізною людиною з України". Данціґ описує Куця, як русявого, низького росту, але ж кріпкої будови змагуна, що його ніхто не може перемогти. Суперники Куця були світової слави бігуни такі, як Ґордон Пайрі, Дерек Ібботсон та Кріз Четвей — усе британці.

Здобувши перемогу, Володимир Куць втомлений, але ж усміхнений, дякував присутнім за оваційні оплески і признання. Вручену йому медалю відібрав у нього жартом один з переможених британців Ібботсон і репортери підкреслюють, що це сьогодні єдина можливість вирвати від Куця встановлений ним рекорд.

Свою спортову кар'єру почав Володимир Куць ще перед кількома роками, відбуваючи військову службу у совєтській фльоті. В 1954 році він добув першу із своїх великих перемог, осягаючи друге місце за британським бігуном д-ром Баністером, що перший у світі перебіг англійську милю в часі нижче чотирьох мінут (3:59,4). Цього ж самого року дня 22 жовтня на легкоатлетичних змаганнях в Берні у Швайцарії Куць, перемігши світового чемпіона чеха Затопека і британця Четвея у бігу на 5.000 метрів, встановив новий світовий рекорд 13:56,4. В 1955 році встановив він у Москві світовий рекорд 13:46,8 в 5.000-метровому бігу. За цим слідували дальші перемоги, завершені найновішими осягами на 16-ій Олімпіяді.

Народився Володимир Куць в селі Олексине на Сумщині і в цьому рідному селі, в домі своїх батьків він перебуває майже щороку під час своїх відпусток чи відпочинку. Заправлений з юнацьких літ до фізичної праці, він своїми найкращими і найлюбішими зайняттями вважає моряцьку службу і спорт. Крім того залюбки студіює машинознавство.

Куць одержує безліч листів з усього світу з побажаннями і з запитами, якими способами добивається він своїх перемог і в чому секрет його осягів. Відповідь на ці запити дала востаннє дружина Куця Раїса в опублікованих спогадах про нього. Він передусім втримує в досконалому стані своє здоров'я і фізичну кондицію і з другого боку безупину працює над собою з допомогою вправ і тренування. Ніколи ні на десять хвилин він не спізнив свого тренінґу. Відбуває його перманентно, не зважаючи на дощ, спеку чи й мороз. Дбайливо дотримує він означеної ваги свого тіла — 155 фунтів у літньому часі і 169 і пів фунта зимою, що їх зменшує потім на протязі квітня й травня.

Цікаво, що на Олімпіяді Куць досягнув рекордів, передбачених ним ще далеко до Олімпіяди. Він, як свідчить його дружина, вважав можливим досягти на цій Олімпіяді в бігу на 10.000 метрів час 28 мінут і 30 секунд і в бігу на 5.000 метрів час 13 мінут і 33 або й 30 секунд. Щодо першого рекорду, то Куць перевищив його, встановивши олімпійський рекорд на 28:45,6, значить чотири десятих секунди нижче від передбаченого. Другого ж рекорду добився з різницею тільки на 6.6 секунд.

На закінчення треба згадати, що своїми перемогами на 16-ій Олімпіяді Володимир Куць — „залізна людина України" — приєднався — як підкреслює „Ню Йорк Геральд Трибюн" — до великої трійки єдиних олімпійських переможців у бігу на 5.000 і на 10.000 метрів — безсмертних Ганнеса Колеґмайнена, Пааво Нурмі та Еміля Затопека.

І. Світ

ПОХІД ПРОТИ МУСУЛЬМАНСТВА

У своїм пляні загарбання всього світу московські імперіялісти надають великої ваги опанованню мусульманського світу, — одного з найбільших ворогів комунізму.

Визнавців мусульманської релігії є понад 320 мільйонів, з яких 256 млн. живе в Азії, а 61 млн. в Африці. У великій смузі від Атлантику до Тихого океану, на північ від рівника й до 40 ступня ця віра поширена в Індонезії, вона домінує положеній в рівниковій зоні на заході, а від Індії на захід є пануючою релігією.

Мохаммеданська віра уперша стала поширюватися в 7 столітті в пустелях Арабії та в сумежних землях. Поява Мохаммеда та успіх його проповіді пов'язані з оригінальною культурою номадських народів семітського походження, що були роз'єднані і часто між собою воювали. Трудне життя в умовах пустині сприяло духовому вдосконаленню, породжувало потребу в вірі, яка відповідала б ментальності людини, закинутої серед пісків. Отже, Мохаммедові проповіді відповідали історичній необхідності тих часів. Одною з найперших основ мусульманської спільноти було братерство, релігійний зв'язок між одновірцями.

З захопленням большевиками влади на просторах б. російської імперії було понад 26 мільйонів мусульманського населення. Тепер в СССР є фактично дві групи мусульманського населення, які мають різне політичне та соціяльне положення: перша — тюрко-татари Ідель Уралу, себто вольсько-уральських земель, і друга група — правдиво азійська — Туркестану та Казахстану.

До тюрко-татар Москва ставилася неґативно від давніх часів, ще коли силою заводила там московське православ'я, закриваючи мошеї та запроваджуючи різного роду обмеження в народних школах. Основу тієї царської політики схопив російський письменник А. Пісемський у своєму нарисі „Татари" (1911 року) такими словами: „Мир праховї твоєму, народе, що пережив свої часи! Історичне значення твоє було випадкове. Піддержувати та берегти твою народність все одно, що гріти задубіле мертве тіло".

На величезній території між Уралом-Волгою на заході та Алтаєм на сході й межами Індії на півдні, де живуть мусульмани, веде червона Москва завзяту боротьбу старими випробуваними методами, знищуючи зв'язки мусульман з джерелами їх культури. Вона вже знищила там велику узбецьку та бухарську культурну ролю, відрізала ці народи від зовнішнього мусульманського світу завівши для них кирилицю, замість арабської абетки, і тим позбавивши їх можливости користатування їхньою старовинною світською та релігійною літературою.

Послідовно переводиться така сама політика серед татар Ідель-Уралу, де книжок популярних авторів, виданих 40 років тому вже ніде не можна знайти, а замість їх книгарські полиці завалені перекладами з московської літератури та писаннями „кляснків" марксизму-ленінізму.

Перед поширенням московських впливів в Азії, мусульманські народи тішилися повною свободою розвитку своєї культури, хоч не раз воювали один з одним і хоч не раз падали жертвами монгольсько-китайської експансії.

Уперше з поширеною мусульманською вірою зустрілася Москва в початках 16 століття. Московське християнство тих часів було дуже примітивне, перейняте забобонами та залишками поганства.

Опісля москвини розпочали свій рух на мусульманський Туркестан. Там зустріли вони високу культуру узбеків та бухарців, яку не змогли побороти, бо мала вона постійний свіжий доплив з країв Близького Сходу.

В 1917-1920 рр. червона армія також зустріла великий спротив саме в степах Туркестану, а тюрко-татарські батальйони під натиском большевиків відступали аж до Манджурії. Частина мусульманських військ відійшла тоді до Китайського Туркестану — Сінкянґу, де знайшла зрозуміння та притулок серед народів мусульманської віри.

Червоний Пейпінґ пішов на повну співпрацю з Москвою в ліквідації мусульманського спротиву. Щоб відрізати мусульман від решти світу, Пейпінґ перевів „реформу", заборонивши вживати арабську абетку в Сінкянґу та північно-західних провінціях Китаю, де живуть мусульмани, і завівши для них кирилицю хоч в той самий час у Пейпінґу Мовна комісія визнала що кирилицею не можна як слід віддавати всі звуки мови азійських народів, а натомість запропонувала прийняти латинську абетку для китайського правопису.

У справі ліквідації мусульманських народів Москва і Пейпінґ мають спільні інтереси і координують усі свої заходи.

Але цей похід знаходить відповідну оцінку серед народів Азії та Близького Сходу. Останні рішення держав Багдадського Пакту, так само як рішення, прийняті Асамблеєю мусульманської молоді в Карачі (Пакістан), на якій були делеґації від 32 країв, в січні ц. р., показують глибину конфлікту. Зокрема згадана асамблея накреслила пляни поширення правди серед народів світу про дійсну ролю Москви.

Певні розбіжності серед мусульман існують в Єгипті і Сирії, — країнах, які перебувають під сильним московським впливом. Причини цих розбіжностей досить глибокі, і їх нелегко позбутися. Зокрема, це важливе у відношенні до Єгипту, що в часи каліфату Туреччини був під сильним тиском Істанбулу і тепер хоче зайняти місце, яке займав він на протязі століть. Ці претенсії не викликають ентузіязму серед решти арабського світу. Для такої ролі він не має ані лідерів, ані технічних сил, зокрема, коли поглянути на ті мільйонові маси примітивних кочовиків, якими у більшості є населення арабських країв; до того ж племінні, групові та династичні зв'язки все ще грають там велику ролю.

Один із знавців проблематики арабського світу, Стоддарт говорить, що арабські народи не посідають у теперішній час сил для розвитку свого життя, і тому мусять шукати підпори. Але де? Нассер каже, що в Москві, а інші говорять про Захід.

Можливо, що в підсвідомості Нассера та інших лідерів антизахідного напрямку, так само як у лідерів деяких азійських народів, є інші мотиви орієнтації на Москву. Згаданий вище автор у своїй книзі „Революція проти цивілізації" говорить, що деякі народи не можуть знести тягару цивілізації, який на них припадає, і тому, досягши якогось її ступеня, гублять усе і відступають назад, часом аж до дикости. Чи не в цьому криється секрет тої революції проти „европейського імперіялізму"?

З цими поглядами, висловленими тридцять років тому, погоджується в своїх статтях сер Джан Глоб, бувший командант Арабського Леґіону в Йорданії, який твердить, що сучасна революція викликала демократичні рухи серед неграмотних, некультурних мас арабського світу, в якому демагоги поширюють ненависть проти всього чужого, а цю ненависть розпалює Москва, щоб релігійним масам арабів прищепити комуністичні ідеї.

Знищити мусульманську релігію, а замість неї насадити антирелігійну матеріялістичну доктрину — така є програма Кремлю.

Любомир О. Ортинський

БЕЗ ІНФОРМАЦІЇ НЕМАЄ ПОЛІТИКИ

Переконувати, що добра інформація для ведення політики, а зокрема визвольної, є конечною потребою — зайва річ. Добра інформація — значить скора, джерельна, точна і всебічна орієнтація в ході подій міжнародного життя на різних географічних ширинах і в їх посередньому, безпосередньому або потенціяльному відтосунку до української справи. Добра інформація це, врешті, кваліфікована інформація, передана скоро кому треба і там використана. Під час війни від доброї інформації залежить політична дія, плянування, залежить доля людей, може навіть такий чи інший оборот справи.

Схопивши в цей спосіб суть доброї політичної інформації, дістаємо два її основні елементи — кваліфікованість і скорість або зв'язок. Як представляються ці справи у нас? Для малої ілюстрації сягнемо до недавнього минулого, досвіду з останньої світової війни. Загальновідомо, що тодішня наша заокеанська еміграція, на яку ми в краю покладали надії, була практично без всякої інформації про події на европейському театрі війни, дивлячись на справи з українського аспекту. Про положення в Україні, визвольну боротьбу, УПА, Дивізію і т. п. майже не було правильних, точних і своєчасних інформацій; про Дивізію, для прикладу, керівні американсько-українські чинники довідались ближче щойно в 1945 р., і то з воєнного повідомлення альянтів. Про закуліси, політичне тло цілого ряду партій взагалі не було інформацій. На марґінесі — поляки в Лондоні мали майже точні звіти про Дивізію вже восени 1943 р. Таких і подібних прикладів можна б назбирати багато більше.

Скаже хтось — порівняння з поляками не видержує критики, бо в них була до 1939 року і згодом, нормальна дипломатична служба, генеральний штаб з усіма його можливостями і т. п. Все це так, але якщо ми не всилі спромогтись хоча б на ембріо власної інформаційної, політичної служби, ми не можемо вести політики. А раз її мусимо вести, мусимо мати конечні передумови для неї, які, до речі, таки можна створити.

Компетентність і зв'язок

Збирати, оцінювати і передавати політичну інформацію — це завдання, яке вимагає кваліфікації, посвяти і техніки. Коли йде про кваліфікацію, то в нас у цій матерії підхід — фамілійний, скажемо — „старокрайовий". Майже кожний почуває себе компетентним і кваліфікованим до цього завдання, щодругий хапає за перо, дає оцінку, готовий випрацьовувати програми і т. д. До смерти не забуду і завжди нагадуватиму, як один такий наш інформатор, повернувшись у 1938 р. з Німеччини, оповідав в гурті українських студентів у Варшаві, що Німеччина, тобто III Райх, стоїть твердо на базі Берестъ-Литовського договору, коли йде про Україну. Відомо, що ця інформація коштувала нам досить дорого!...

Щоб мати добру інформацію, як ми вказали вище, треба мати зв'язок, людей на місцях, які мають змогу зібраний матеріял передати. Зв'язок — органічне недомагання слов'янських народів, у нас ще не стояв би найгірше, якби в цьому напрямі було щось роблено. Тим часом за засадою „якось то буде" залишається цю справу припадкові, щасливому чи нещасливому збігові обставин. Наслідки такого підходу не є добрі.

Положення сьогодні

Щоб було цілком ясно: для успіху нашої справи є направду мало важним, чи український політичний спостерігач в Стокгольмі, Бонні, Відні, Ню Делі чи Токіо є „бандерівець", „мельниківець", „унрадівець" чи „уґаерівець". Честь і хвала тому політичному середовищу, яке спромоглось на доброго спостерігача. Він може — якщо він доріс до завдання — заступати тільки українську, а не партійну політику, і його інформація повинна бути власністю української справи, а не партії. Важним, отже є, щоб він, політичний спостерігач, був і щоб був кваліфікований. Самого тільки самозакоханого „маємо там свого чоловіка", як це в нас буває, не вистачає, навпаки деколи це шкідливе, дуже шкідливе. Бо бувають, як показує практика українського політичного життя останнього десятиліття, такі курйози, коли той „свій хлоп", гейби політичний резидент, має труднощі порозумітись мовою країни, про яку має реферувати; взагалі не підготований до ведення зовнішньополітичної роботи і надолужує свою іґнорацію патріотичною фразеологією, якою ніхто з чужинців сьогодні не цікавиться. Очевидно інформації такого резидента є — залежно від погоди: або мають дур, піяно або форте. Або „на базі Берестъ-Литовського договору" або — смертельні втрати. На критичну оцінку нема місця і спромоги.

Є ще інша порода „своїх людей" — амбасадорів. Вони залюбки вживають округлих, великих печатей, мають довжелезні титули і стоять у відношенні до дійсности так, як старенький леґінь з полонини до джетового літака. Не буду вже згадувати про ту породу спостерігачів, яка з бігом років і побуту в такій країні затрачує відчуття української рації стану. Це — окремий комплекс справ, який годі з'ясувати одним реченням.

Це є, на жаль, загальне тло, атмосфера чи навіть люди, які є відповідальні сьогодні за українську інформацію. Проте, в останній декаді можна запримітити кілька відрадних вийнятків. Є вже кілька европейських і заокеанських країн, які можуть виказатись добрими політичними спостерігачами. Їх партійно-центрова приналежність іде впоперек існуючого політичного вахляра, і це добре. Зле, натомість, що їх мало, що тільки мала частина невральгічних місць світової політики ними спостерігана. Якби перенести сучасний стан української політичної інформації на світову мапу, то мали б ми на ній лише кілька пунктів, де є наші спостерігачі. Далекий Схід, Близький Схід, Індія, Північна Африка,

(Закінчення на стор. 3-ій)

А. Василишин

В ЕВРОПІ НА ВАКАЦІЯХ

(1)

I

Довелося мені цього року побувати в Европі, де я мала нагоду відсвіжити давні спомини і набрати нових вражень, якими й хочу поділитися. Роблю це також тому, щоб подати дрібку інформацій, які може пригодяться декому при плянуванні власних подорожей.

Я скористала з запрошення сина, який в Німеччині відбуває службу в американській армії, й обіцяла приїхати до нього на вакації.

В три тижні після виповнення в пашпортовому бюрі аплікації, у мене на руках був виставлений державним департаментом у Вашингтоні важний на два роки пашпорт, який дає право свобідного подорожування по цьому боці залізної заслони. Дещо труднішою була справа транспорту бо вже в січні люди замовляли місця на кораблях на час сезону (травень-вересень). Зате була можливість відбути подорож літаком. Я ще ніколи в житті не подорожувала літаком і тому й чути не хотіла про нього, але згодом мій опір змалів і вкінці прийшлося скапітулювати перед такими арґументами: Все більше людей відбувають далекі подорожі тільки літаками. До трансокеанічних летів уживають великих чотиримоторових машин з комфортовим обладнанням і досі майже не було випадку, щоб пасажирський літак не долетів до місця призначення. Навіть, коли б один або в найгіршому випадку і два мотори в дорозі зіпсувалися, то лишаються ще три чи два інші, які довезуть машину в певне місце. Вкінці подорож кораблем до Бремену, можливо з морською хворобою і іншими невигодами, забере 8-10 днів, а потім жде кількагодинна подорож залізницею, тоді, як літак летить з Ню Йорку до Франкфурту всього 14 годин. І цей арґумент вирішив справу. Я закупила білети (до Франкфурту і назад) в українській фірмі на 10-ій вулиці нюйоркського „давнтавну" і в 5 год. по пол. гарного соняшного дня великий 4-моторовий „Superambassador" лінії TWA (Trans World Airlines) піднісся легко, але певно з Міжнародного летовища на Айдлвайдл-і в Ню Йорку та поніс мене з іншими 68 пасажирами в повітряні простори.

Весь страх і упередження, які турбували мене передтим, десь щезли і з хвилиною, як я зайняла місце в літаку, опанувало мене почуття повного спокою і безпеки. На ніщо не придалися мені поради тих бувальців, які казали затулювати вуха, чи ковтати слину, бо коли літак підносився вгору, ми зовсім не відчували навіть тієї порожні в шлунку, яку відчувається, наприклад, при їзді вгору експрес-елевейтором у великих нюйоркських крамницях.

Ми залишили праворуч нюйоркські хмародери і звернули на ліво, себто на схід. Незадовго зник з очей беріг і ми опинились над розгойданими хвилями океану. Тут і там бачили ми на ньому невеликі рухомі цятки. Це кораблі, що поспішали до Ню Йорку або в протилежному напрямку, до Европи. Ритмічно грали мотори. Весело гуркотіли чотири пропелери, врізуючись в опірне повітря. І наш залізний птах не летів, а плив рівно, одностайно, так, що можна було в ньому сидіти або ходити, наче у себе в кімнаті. Дивлюся у вікно і раптом, замість синіх водних мас, бачу біле сніжне поле. Це ми летимо понад хмарами — виясняє мені мій сусід, молодий вояк-летун. Згодом хмари розійшлися і ми побачили знову води. В душі я жалувала, що не послухала поради сина і незайняла місця біля вікна. Я гадала, що зі страху не зможу глянути в нього. А тепер мушу натягати шию, щоб виглянути крізь віконце надвір.

Десь коло 6-ої години перейшовся по нашому переділі молодий, статний кельнер і запитував, чи не хочемо чого напитися. Тоді ще не обов'язував закон про заборону алькогольних напитків на літаках і пасажири замовляли (за окремою заплатою) хто горілку, хто лікер, чи коняк, а хто вино. Зараз після того подали вечерю. Перед кожним поставили тацю, а в її заглибленнях у тарілках і чарках знайшлася доволі різнородна їжа, як печена курка, риба на зимно, різнородні салати, ярина, кекси, булка, масло, кава. Словом — голодний не був ніхто.

Ми вже 3 години в дорозі А лет над самим океаном триває 10-11 годин. Нараз гуркіт моторів ослаб, знов загудів сильніше і знов послаб. Глянула я у вікно: один пропелер не крутиться. Пасажири переглянулися й посміхнулися. Посміхнулась і я. Нас повідомили через голосник, що один мотор зіпсувався і ми вертаємось на сушу. Я пробувала заспокоїти себе, що моторів є 4 і що чейже 3-ма долетимо до берега. Але мимохідь почали закрадатися сумніви. А що, як зіпсується ще один мотор? Або й два, або й усі три? Над нами показалися холодні зорі, а під нами ще холодніші води. І більше нічого й нікого. Хіба Господь на небі. А що, як не долетимо?! Всі споважніли. Хвилини видавалися годинами. Дивлюсь на годинник і переконуюся, що летимо без четвертого мотору всього одну годину. Дивлюся у вікно і бачу в далечині ясні цятки. „Там беріг" — каже мій сусід. Зараз будемо на твердім ґрунті. Всі з полегшею відідхнули. За яких 10 хвилин наш літак щасливо приземлився на летовищі Гендер, на канадійському острові Нова Фунляндія. Ми переночували в елеґантному, чистому готелі на кошт лінії TWA, яка, крім того, оплатила кожному пасажирові телеграму до рідних з виясненням причини опізнення нашого приїзду. А ранком прилетів з Ню Йорку другий літак. Ми поснідали і рушили в дальшу дорогу. Все вже йшло гладко. Нам подали теплий обід з 5-ти страв, а пізніше ще й теплий підвечірок. Коло год. 6-ої по пол. показалася на обрію якась земля. Нас повідомили, що це Ірляндія і що за годину будемо в Лондоні.

Всупереч загальноприйнятим поняттям і нашим сподіванням не застали ми над Англією ніякої мряки. Навпаки, була прегарна соняшна погода. Ми перелітали впоперек через Англію і бачили цілу її, як на долоні, з залізницями, ріками, містами й селами. Здалека пізнали ми Лондон по його величавих, розкинених на величезнім просторі, будівлях. Літак залишив тут більшу частину своїх пасажирів, поповнив запас пального і піддав докладній перевірці свої машини. А ми за тих 45 хвилин встигли не тільки відпочати в комфортових ждальнях та підкріпитися солодощами і відсвіжитися содами, але й купити в крамницях на летовищі дещо на пам'ятку, а навіть проїхалися трохи автобусом, хоч не мали відваги далеко віддалятися.

Після тієї зупинки всього кільканадцятеро нас продовжували далі свою подорож і по 2-ох годинах, коло 10-ої год. вечером, висіли ми на летовищі у Франкфурті, де цілий день ждав на мене син з синовою і маленькою моєю внучкою.

(Далі буде).

НОВІ ЗАВДАННЯ ЗУАДКОМІТЕТУ

В суботу 24-го листопада відбулися чергові наради Екзекутиви Злученого Українського Американського Допомогового Комітету в Ню Йорку. На цих нарадах обговорено і порішено такі актуальні справи:

Переселення: Переселенча акція на основі закону PP-1953 в повному ході. Як уже відомо, ЗУАДК вислав яких три тисячі ашурансів, що покривають переселення стільки ж українських родин (понад 6,000 осіб). Транспорти новоприбуваючих йдуть двома кораблями „Генерал Ленгфіт" і „Генерал Тейлор", як теж літаками, які приїжджають кожного дня. Досі прибуло на ашуранси ЗУАДКомітету понад 2,000 нових поселенців, яким наша організація допомогла знайти нове життя в цій країні. Майже кожного дня прибувають нові родини, яким треба дати приміщення і допомогти влаштуватись.

Нові втікачі: Події на сході Европи викликали нову хвилю втікачів на Захід. ЗУАДК, як член Американської Ради Добровольчих Організацій і одна з визнаних урядом допомогових установ, станув теж до спільної акції допомоги новим втікачам. Це тим більше було потрібне, бо виявилося, що між втікачами з Мадярщини і Румунії є теж українці. Управа ЗУАДКомітету пильно слідкує за всіма подіями, щоб дати найдоцільнішу і негайну допомогу тим українцям, які „вибирають свободу". Екзекутива доручила заступникові европейського директора ЗУАДКомітету п. Я. Гайвасові негайно виїхати до Відня і там на місці перевести реєстрацію всіх українських нових втікачів і дати їм негайну поміч. Екзекутива звернулася також до Юґославської амбасади, щоб дістати дозвіл повести допомогову акцію тим українцям, які перейшли внаслідок останніх подій на Мадярщині до Юґославії. В розпорядження Европейського Представництва ЗУАДКомітету вислано три тисячі харчевих пакетів КАРЕ для негайної допомоги потребуючим. В підготові дальші допомогові посилки.

Коляда: Екзекутива вирішила перевести збірку під час цьогорічних Різдвяних Свят у формі традиційної Коляди на допомогово - харитативні цілі ЗУАДКомітету. Екзекутива постановила теж звернутися із закликом до всієї нашої української громади у ЗДА, щоб поспішила із пожертвами на акцію ЗУАДК, яка тепер спеціяльно пожвавлена переселенням і допомогою новим втікачам. При цій нагоді пригадується, що всі пожертви на ЗУАДК можуть бути відтягнені при складанні рапортів на федеральний податок. Тому проситься всіх наших громадян складати свої пожертви на Коляду ЗУАДКомітетові найпізніше в другій половині грудня, щоб могти пожертвовану суму внести до свого податкового звіту за 1956 рік. Всі пожертви просимо слати на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P.O. Box 1661, Philadelphia 5, PA.

З уваги на великі потреби і важливість допомогової акції ЗУАДК спеціяльно тепер, коли ввесь світ зактуалізував проблему народів сходу Европи, Екзекутива закликає кожного українця, щоб своєю пожертвою допоміг ЗУАДКомітетові у його важливій міжнародній, як і національній діяльності.

Допомога: Екзекутива порішила і далі нести грошову допомогу нашим науковим установам в Европі, які ведуть національно важливу наукову діяльність. Тому ще з тим більшим гарячим апелем звертається до всієї нашої громади допомогти ЗУАДКомітетові пожертвами на Коляду й продовжувати його гуманну акцію.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет в Филаделфії.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

ПОДОРОЖ Р. БРЕМНЕРА ПО УКРАЇНІ

В Літературно-Мистецькому Клюбі в Ню Йорку, дня 19 жовтня 1956 р., відбулася доповідь проф. В. Січинського на тему „Подорож англійця Бремнера по Україні 1830 року". Доповідач підкреслив, що досі в українській чи іншій сучасній літературі невідоме було прізвище цього подорожника. Між тим в його описі подорожі по російській імперії, який був виданий в Лондоні в 1839 і 1840 роках, Україні присвячено коло 200 сторінок друку! Після записок Д. Маршала 1770 р. і Е. Д. Кларка 1800 р., опис Р. Бремнера — це третя найважливіша книга про Україну англійського автора. Не зважаючи на те, що Україна в той час була поділена на звичайні губернії російської імперії, без ніяких натяків на місцеві автономні установи, все таки спостережливий англієць на кожному кроці підкреслює своєрідні особливості України — природні, господарські, національні і культурні. Він називає Україну належною назвою, захоплений українською природою, з признанням говорить про природні багатства, культурність, чистоту, ментальність і вдачу українців, їх працьовитість, пильність і разом з тим гордість. Зрівноважений і суворий англієць навіть перепрошує англійського читача за його надмірне захоплення! Відмічаючи неправдиві інформації про Україну в Західній Европі, радить своїм землякам їхати на Україну і переконатися, що український нарід зовсім відмінний від московського і західньоевропейських народів. Вийнятково цікаві місця опису подорожі про Полтаву і Полтавський бій, про Харків і Кременчуг. Харківський університет Р. Бремнер називає Козацьким знаючи, очевидно, що ця вища школа була заснована за козацької державности. Про Наполеонівську війну пише зі здивуванням, що „полтавці тішилися з перших успіхів французів, збиралися вітати їх, як спасителів ... і зброя таємно готувалася тут для загального повстання в цілій країні". В кінці приходить до висновку: „Назагал вони (українці) на багато вищому рівні, ніж росіяни (московити), з огляду на їхню незалежність духа та свобідну форму державного правління ... Вищі кляси (старшина) дістають знамениту освіту". Таке твердження подорожуючого та його відомості про „Козацький Університет" в Харкові, як казав доповідач, мало б служити дороговказом для тих українських наукових організацій на еміґрації, які святкуючи ювілей харківської вищої школи (а також тепер готуючи окреме видання), беруть дату заснування російського університету, а не заснування харківської Колеґії (1727), на базі якої і науковими силами якої засновано, чи властиво переіменовано, університет.

Наприкінці доповідач поінформував, що виготовив до друку працю під заголовком „Британці про Україну XVI-XIX століть", розміру коло 130 сторінок друку, де зібрані описи подорожів та інші писання про Україну 25 британських авторів (англійців, ірляндців, шотляндців). Видавця на англійське видання автор вже має, але для більш потрібного видання в українській мові — авторові досі не пощастило знайти видавця.

З ПОЛЬСЬКОЇ ПРЕСИ

Антисемітизм у Польщі за німецької окупації і тепер

Відомий польський журнал „Культура" (Париж) оголосив у вересневому числі анкету на тему антисемітизму в Польщі. В анкеті зазначено бажання, щоб були насвітлені ось такі проблеми:

1) Психоаналіза польського антисемітизму. 2) Чому антисемітизм (наче б то) зв'язаний з реакцією або фашистівського або сталінівського типу. 3) Які кола могли б у Польщі найуспішніше протидіяти зростові антисемітизму і якими засобами. 4) Чи існує антисемітизм в польському іміґрантському житті і як він проявляється. 5) Якими засобами може еміґрація причинитись до поборювання антисемітизму.

В цьому ж числі надруковано теж статтю „Від ендеків до сталіністів" на тему антисемітизму /лист з Тел-Авіву Міріям Гохберґ-Маріянської. З уваги на хронологію зачіплених подій — зачнемо свій короткий огляд з останнього.

Авторка, нав'язуючи до статті М. Панковського „Хуліґани" (з червня ц. р.), робить докір авторові, що згадавши деморалізацію польських дітей за німецьких часів, замовчує головне джерело цієї деморалізації: справу жидів. При дітях — читаємо м. м. в листі — полагоджувано справи шантажування жидів і витягання від них останнього цента, при дітях видавано в руки німців жидів, які ховались. Діти знали, що вистачить підозрілого окружити десь у брамі, переконатись, що є жидом, і тоді зажадати окупу, або покликати першого з берега „ґранатового" (польського) або німецького поліцая. Цілі батальйони польської молоді, включені до т. зв. „бавдінсту", мусіли брати участь в „акціях", себто в мордуванні цілого жидівського населення різних польських містечок. Був це примус, але теж відомо, скільки було там непримушеної охоти і ревности. Горілка, якою поєно молодь перед кожною „акцією" була гітлерівська, а не комуністична і її пила вона не менш охоче, як тепер це робить ...

Згадавши про жертвенну шляхетність тих поляків, що жидам помагали (про що авторка не забуває, працюючи в жидівській Історичній Комісії чи в публіцистиці), про жидівських шпіцлів і аґентів Ґестапо, авторка, як колишній конспіратор у Польщі, пише: кому були потрібні т. зв. „арійські папери" жидів, „арійський вигляд", цілий скомплікований арсенал брехні і крутійств, якими треба було рятувати життя? Для німців? Який німець знався на вигляді, на акценті, на способі життя, на леґальних чи нелеґальних документах? Так, були в Ґестапо такі німецькі специ, але щоб їм у руки дістатись, треба було доносу.

Польські діти, що провадили під мурами ґетта дні і ночі, переслідуючи тих, що втікали, діти, які навчились одної німецької засади, що жида можна і треба обдерти з усього, що він має, а потім видати на смерть, — ті діти виросли сьогодні на молодь і творять хребет гомінкої хуліґанерії. Коли прийняти, що теперішній комуністичний режим у Польщі не зуміє виполоти лиха, то треба теж ствердити, що уряди передвоєнної Польщі не дали батькам тих дітей тих моральних підстав, що стримували б їх від підлости і злочину.

Авторка кінчить міркуваннями, що завжди найдеться причина для антисемітизму в Польщі. Колись за Славоя Складковського була домінація жидів у господарстві, сьогодні говорять, що вони в політичному житті, завтра, що в культурній ділянці. Тепер у новій хвилі антисемітизму, що прийшла з „відлигою", як і колись, услужною вигадкою є всякі „об'єктивні причини" того явища.

В статті Єленського „Від ендеків до сталіністів" знаходимо картину польського антисемітизму в комуністичній дійсності, змальовану на основі голосів преси, щораз частіших у цій справі від квітня 1956. (Від часу жидівського погрому в Кельцах 4. липня 1946 р. майже 10 років, як зазначує автор, не порушувано в пресі проявів антисемітизму). Отже: грабунки і профанування могил на жидівських цвинтарях, ненависть до жидів у школах, настрої громадянства („життя затроєне залишками капіталізму і середнєвіччя").

Цікаві тут думки Єленського, з яких наведемо ось-що:

„Польський ліберал і християнин хапається як дошки рятунку відомих епізодів рятування жидівських приятелів чи дітей поляками, які робили це з небезпекою власного життя. Але це чейже вийняткові епізоди. Доказом їх рідкости — число жидів у Польщі, що пережили війну. І вони не вирівнюють пасивної відповідальности, яка тяжить на польському народі за винищення 3-ох мільйонів людей. Я не був у Польщі — пише автор — за гітлерської окупації, але з оповідань наочних свідків, поляків і жидів, знаю епізоди більш огидні від пасивного спостерігання „як Гітлер ліквідував жидівську проблему в Польщі". Думаю про шантажі, про „переховування" жидів, які платили за те буквально мільйонами, думаю про склянки води, що їх поляки продавали за золоті монети жидам, вивоженим з Голляндії в „потягах смерти", думаю про діла „ґранатової" поліції в ґетті, про „акції" Н.С. З..."

В дальшій частині автор виправдує „коляборацію" жидів з комунізмом. „Жидів притягав би комунізм менше, — пише він, — коли б Польща була їх не відтручувала впродовж стільки років. А потім: хто найбільше оперує цими закидами? Ідейні колеґи тих людей, що з оенеровців чи фалянґістів не тільки стали „колябрантами", але просто аґентами комуністичного режиму. Зрештою, є в цій справі чимало сенсацій: антисемітські нахили є в рямцях комуністичної партії. (Автор ілюструє це вимками з польської комуністичної преси). Як подає, коли урядовець урядової польської комуністичної партії, втікач з Польщі С. Бялер (жидівського походження), перші чистки в партії з жидів відбулись наперелomі 1953 і 1954 р. Сильні антисемітські тенденції добачують не тільки в партії, але і в армії Рокосовського. В той час кілька тисяч офіцирів-жидів звільнено з війська без подання причин. Праву руку Рокосовського, К. Віташевського вважають завзятим антисемітом, (так, як цілу сталінівську групу, до якої він належить).

Витяги, які ми подали вище, з польського журналу, цікаві просто брутальною одвертістю, з якою поляки признаються до антисемітського гріха.

Подав Н-вич.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Балтімор, Мд.

Святочна Академія 1-го Листопада.

В неділю, 18-го листопада ц. р., заходом місцевого Осередку Спілки Української Молоді Америки ім. Першого Листопада та при активній допомозі 14-го Відділу ООЧСУ і Пласту, згаданий Осередок цією академією спільно з українським населенням Балтимору гідно вшанував 38-му річницю Листопадового Зриву, і рівночасно свого Патрона. Святочну академію попереджено панахидами в обох українських церквах, в УАП Церкві панахиду по героях відправив всч. о. А. Ілінський, а в Укр. Гр. Католицькій Церкві всч. о. П. Мельничук.

Академію почато співом американського гимну, який відіграла на фортепіяні пластунка Ю. Тимюк, та українським національним гимном, який відспівали всі присутні. Це свято відкрив голова Осередку СУМА ім. 1-го Листопада д. Т. Царик. Він згадав, що з тією датою в першій половині цього століття є пов'язані дві важливі події, перша з них — це радісна сторінка нашої історії Листопадовий Зрив 1. XI. 1918, а друга сумна, трагічна — це несподівана смерть Митр. Андрея Шептицького. На прибраній сцені виднілa дата 1918—1956, а збоку повівав блакитний прапор Осередку, на якому можна було вичитати слова „Перший Листопад".

Святочний реферат виголосив відомий наш діяч д-р М. Кушнір з Вашинґтону, Д. К. Прелеґент подав в історичному насвітленні причини, які були поштовхом до Листопадового Чину, та його наслідки, що кликали ввесь український нарід до збройної боортьби за волю. Листопадовий Чин родив нових героїв — месників, а під час другої світ. війни повстало збройне рам'я українського народу, що оборонило його честь, доказало світові невмиручість змагань українського народу за свої права бути господарем на своїй прадідівській землі.

В мистецькій частині виступив чоловічий хор 14-го Відділу ООЧСУ, знаний вже своїми виступами нашій громаді, без якого не відбувається майже жадна святочна імпреза національного характеру. Хор цей виконав „Над гори до хмар" Січинського - Людкевича, „Далека Ти...!" — Щурата - Людкевича, „Крилець" В. Матюка, і „Тихий ліс" Е. Садовського. Виконання всіх пісень було вдале. На окреме признання заслуговують А. Чорний і Ст. Поліщук, котрі виконали дует „Не чужого ми бажаєм" — Шашкевич - Вербицький та п. І. Радь, що співав сольо в пісні „Тихий ліс". Також мішаний хор відспівав гарно дві пісні: „Привіт Батьківщині" — Левицького - Китастого, і „Геть вороги з України" А. Гнатишина.

Заслуговують на признання юні сумівці- (ки), які грають в мандоліновій оркестрі ЮСУМА під проводом д. Т. Кузьмова, який є їхнім виховником. Сама поява на сцені юних сумівців в одностроях та з інструментами — мандолінами викликала зацікавлення присутніх. Мило було приглядатися, коли ці юначки-юнаки з захопленням виконували свої точки, а на їхніх миленьких личках виділа радість та бадьорий дух. Вони були горді з того приводу, що можуть прислужитися до святочного вшанування 1-го Листопада, свого Патрона. Мандолінова оркестра виконала: „Як з Бережан до кадри", „Летіла куля понад гору", „Стоїть явір над водою", та „Із гір Карпат". На цьому місці належиться висловити подяку д. Теодорові Кузьмову, що так пильно працює з цією оркестрою.

Деклямації виголосили: І. Корж „На канві Листопада", М. Сідляк „Гуцульська сотня на Львів", і юна сумівка (перші двоє теж сумівці) Д. Головей „Вісімнадцятого Року Листопад".

Хори та виконавці дуету виконували пісні при фортепіяновому супроводі молодої талановитої та багатонадійної піяністки панни Оксани Мацюрак (пластунка). Панна Мацюрак ходить ще до гімназії, а крім того студіює музику в муз. консерваторії Пібаді Інституті, де дістала стипендію.

Святочну академію закінчено спільним відспіванням „Не пора ..."

Т. Царик.

Нюарк, Н. Дж.

38-мі Роковини Листопадового Зриву.

Гарна, осіння днина 4 листопада ц. р., дала можливість цілій українській громаді в Нюарку гідно і величаво відзначити 38-мі Роковини Листопадового Зриву. По Службі Божій у гр.-кат. Церкві відбулася Панахида за поляглих вояків в часі наших визвольних змагань. Під час Служби Божої і Панахиди співав чол. хор „Трембіта" під управою мґр. І. Городиського. Преосвящ. Максим Германюк, Митрополит з Вінніпеґу (Канада) виголосив під час Панахиди гарну і змістовну проповідь. Під час Панахиди стояли в рядах місцеві Пластуни, Сумівці і б. Вояки, члени місц. відділу ОбВУА.

Рівнож і в інших місцевих українських Церквах відбулися того дня святочні Богослужби з відповідними до Роковин Листопада проповідями. Під усіми укр. Церквами в Нюарку переводилася в тому дні збірка на Дар УВІ.

В год. 2 попл. на заклик Управи місц. відділу ОбВУА зібралися численно члени і гості до листопадового апелю в домівці ОбВУА. По відкритті його головою об'єднання д-ром В. Бемком, виголосив д-р Р. Криштальський коротку доповідь про значення 1-го Листопада в історії наших визвольних змагань, а д-р К. Кисілевський оповів свій спогад про цю важну істор. подію. По прочитанні письменного привіту від хворого члена ОбВУА, д-ра І. Турянського та після кінцевих слів д-ра В. Бемка, співом українського національного гимну закінчився апель.

Того ж дня в год. 6 вечором відбувся у пласт. домівці апель, до якого станyло 82 пластунок і пластунів. Після звіту відкрито апель пласт. гимном. Відтак пл. сен. інж. Т. Дурбак, нав'язуючи до проповіді в місц. гр.-катол. Церкві Кир Максима, підкреслив вагу чину 1-го Листопада та відношення пластунів до нього. Під кінець роздано відзначення ст. пл. І. Стецьків, ст. пл. Д. Дурбакові та ст. пл. Ю. Раковському і прочитано призначення ст. пл. Р. Андрушкова зв'язковим юнацького куреня. Апель закінчено співом гимну закарпатських пластунів. Опісля ціла пласт. станиця взяла участь у Листопадовій Академії, яка відбулась в залі Укр. Централі спільним заходом місц. УЦК, відділу УКК і Гром. комітету співпраці організацій в Нюарку. В програму Академії входили: після американського гимну, який відограла проф. З. Маркович, слідували деклямації молоді місц. Пласту і Сума. Коротку і змістовну свят. доповідь виголосив полк. Р. Долинський. Опісля низку рецитацій виголосили: п. І. Кононів — „Верховино", В. Калин — „В день Листопада" (Черкасенка) і А. Радванський — 1. Листопад" та відчитав спогад про першу річницю Листопада в 1919 р. у Вінниці. Сопран-солістка п. Вероніка Цегельська відспівала три пісні: „Ой поля ви, поля" — муз. В. Барвінського, „Засумуй трембіто" — муз. Н. Нижанківського і „Ой казала мені мати" — муз. М. Гайворонського. Соліст (баритон) І. Самокішин відспівав пісні: „Ой щож бо, то за ворон" — муз. М. Лисенка, „Марш добровольців" — в муз. оформленні проф. З. Маркович. Чол. хор „Трембіта" відспівав: „Засумуй трембіто" — муз. А. Гнатишина", „Марш Україна" — муз. Китастого і „Стрілецьким шляхом" — муз. М. Гайворонського. Фортепіяновий супровід спочивав в руках проф. З. Маркович. Гарне сценічне оформлення виконав п. Ф. Луцишин. Співом: „Ще не вмерла Україна" закінчилося свято, на яке завітав достойний гість Високопреосвященний о. М. Германюк. Численно прибуло на це свято старше громадянство та громадно з'явилась молодь місц. Пласту і Сума, виповнивши залю Української Централі.

О. У.

Без інформації немає політики

(Закінчення зі стор. 2-ої)

а то навіть і деякі европейські країни світять пусткою.

А події йдуть! Щоб дати скору і джерельну інформацію, великі інформаційні журнали шлють в ці дні по кілька кореспондентів у різні сторони світу, посилають свої екіпи, підготовляються. Творяться потрійні і почвірні інформаційні сітки, пляпується на всякі можливості. Що робимо в цьому напрямі ми?

Є можливості

Щоб не бути „заскакуваним", розчарованим, щоб хоча частинно виконати наш обов'язок супроти батьківщини, ось тут, на полі політичної інформації, маємо конкретне завдання. Ми не можемо поставити інформаційної служби так, як великі пресово-інфораміцйні концерни, але можемо зорганізувати нашу інформацію так, щоб важніші країни світу там, де рішається велика політика, або там, де може бути пряме відношення даної країни до нашої визвольної боротьби, були обсаджені нашими кваліфікованими спостерігачами. Далі вважаємо, що для реалізації цього пляну, треба співдії всіх існуючих і дійсних українських політичних середовищ, кожне з яких може по лінії своїх зв'язків, вже існуючих станиць і людей спричинитись до створення такої загальноукраїнської інформаційної служби. Між іншим, це було б і конкретне завдання на відтинку політичної консолідації.

Президент збільшив число мадярських іміґрантів до ЗДА до 21,500

Огеста, Джорджія. — Президент Айзенгавер збільшив число мадярських іміґрантів до ЗДА до 21,500. Президент заявив, що зробив це тому, щоб дати американським громадянам нагоду „допомогти жертвам совєтського терору". Недавно Айзенгавер зарядив, щоб до цієї країни допустити 5,000 мадярських втікачів, та тепер число цих втікачів збільшилося до 100,000, і Президент вирішив збільшити первісне число на 16,500 осіб. Мадярські втікачі будуть тепер прибувати до ЗДА на основі двох родів документів. 6,500 зможуть прибути на основі іміґраційного закону для втікачів і вони дістануть візи на постійний побут в цій країні, а 15,500 прибудуть сюди з дозволом жити в ЗДА необмежений час, але без формального дозволу на постійний побут. Коли б змінилася політична ситуація, то ця друга категорія іміґрантів могла б вернутися додому. Та Президент вірить, що Конґрес прийме законопроєкт, який дозволить і цій другій категорії іміґрантів стати постійними жителями цієї країни. Президент заявив, що проситиме Конґрес, щоб прийняв законопроєкт, який дозволив би деякій частині мадярських іміґрантів, які тепер мусітимуть виїхати до інших країн, пізніше прибути до ЗДА. Гадають, що не буде труднощів в Конґресі при зміні іміґраційного закону в користь мадярських іміґрантів, бо головний прихильник іміґраційних обмежень конґресмен Френсіс Е. Волтер домагається ще більшої допомоги мадярським іміґрантам, як президент Айзенгавер.

Помер адмірал Леслі Стівенс

Сенфорд, Фл. — У віці 61 рік помер тут віце-адмірал Леслі Кларк Стівенс, відомий американський дипломат і діяч, колишній морський атташе при американській амбасаді у Москві і колишній голова Американського Комітету визволення від большевизму. Покійний був одним із кращих знавців національностевих проблем на Сході Европи. Знав добре російську мову та був ознайомлений не тільки з російською історією і літературою, але теж з історією окремих підсовєтських народів. Під час своєї дипломатичної служби мав можливість поглибити своє знання про Совєтський Союз й ознайомитися безпосередньо з підсовєтською дійсністю. Вислідом його зацікавлень, зайнять і подорожей була книжка „Рашіян Ессайнмент", видана 1953 року. В рр. 1952-54 Стівенс займав становище голови Американського Комітету визволення від большевизму і на цьому пості мав можливість ознайомлення докладніше з українською проблемою. Своє прихильне становище до українських справ з'ясував у кількох своїх публічних виступах.

● **Новим керованим ракетам** команда армії дає грецькі мітологічні імена. І так, нові ракети дістануть назви: Ніке-Аякс, Ніке-Б, Ніке-Зевес та Ніке-Геракль.

● **Команда фльоти** повідомляє, що два канадійські ниЩильники „Ст. Лоран" і „Ассінібуан" в днях 7—12 грудня відвідають Ню Йорк. Тоді ці нищильників поїдуть до Бермудських островів, де відбуватимуть вправи разом з іншими кораблями.

● **Власник готелю „Ґрінбрір"** у Вайт Сулфирі, Західня Вірджінія, купив на міжнародній тиставці в Шикаґо найславнішого вола, заплативши за нього 20,397 долярів. Віл важить 955 фунтів і його використовуватимуть для реклями.

• РОЗШУКИ •

Хто знав би про долю
МИХАЙЛА СВІДРАКА
уродженого в селі Майдан Горішний, пов. Надвірна, бувший вояк 1. УД УНА, пропав під Бродами. Подати вістку на слідуючу адресу:

ДМИТРО СВІДРАК
525 N. Laurel Street
Bridgeton, N. J. — USA

Пошукую сина
Володимира ФЕДКІВСЬКОГО,
ур. в Золочеві,
який був в дивізії „Галичина". Остання вістка в 1944 з вишкільного табору Нойгамер. Вістки слати на адресу:

ОЛЬГА ФЕДКІВСЬКА
225 E. 14th St., New York 3, N. Y.
Заграничні часописи прошу про передрук.

Петро СИМЧИШИН пошукує Федька ДІЛЬНИЦЯ, який був кубком Яськова Симчишина. Прошу писати до:
JA. UDYCH
229 East 10th Street
New York 3, N. Y.

Йосиф ТИХОСТУП, який живе в Югославії пошукує о. Кіндія, який виїхав із Югославії, а тепер живе в Пітсбургу. Прошу дуже писати на адресу до:
JA. UDYCH
229 East 10th Street
New York 3, N. Y.

Зі Спорту

„КРИЛА" — „СЛОВАКС" 3:2 (0:1)

Шікаго, 17 листопада. — В змаганнях за аматорську чашу Америки в першій серії гор „Крила" виелімінували „Словакс" після затяжних змагань у відношенні воріт 3:2. Лише у приписовому півгодинному продовженні гри з огляду на remisовий вислід 2:2, Юліян Куляс притомним стрілом перехилив виграну в користь червоно-чорних.

В першій половині з слабою формою гри обидвох дружин „Словакс" виявляють себе дещо кращими, що й вірно віддзеркалює вислід 1:0 в їхню користь. Після перерви „Крила" підтягаються, вирівнюють стрілом Євгена Мандзія у підворітному замішанні, а потім через дві хвилини провадять 2:1, після того як сильна „бомба" Павла Надзікевича післана з лінії шіснадцятки „експльодує" в правому розі воріт противника. Помилкове заграння помічника „Крил" уможливлює вирівняти стан до 2:2, перед закінченням, що переносить гру автоматично в півгодинне продовження для визнання остаточного переможця. Щойно в цьому часі „Крила" виявили свою кращу форму з точними пасінґами та енерґічною офензивною грою. Тоді ж Юліян Куляс і здобуває рішальні ворота.

Найкращими заграннями в „Крилах" вирізнив себе молоденький змагун запасної команди — Василь Бодиар на позиції правого оборонця. Своєю грою він зумів заморозити усі акції противника в границях своєї позиції.

В дальшому у змаганнях за аматорську чашу „Крила" зустрінуться з одним із тріюмвірату переможців - першунів місцевої екстра - кляси — польською дружиною „Іґелс".

В. К.

„ЛЕВИ" У ФІНАЛІ

„ЛЕВИ" — „КРИЛА" 5:0 (2:0)

Шикаґо. — Неділя 25 листопада 1956 р. Зустріч „Левів" із „Крилами", та перемога над ними 5:0 задержали „Левів" у списку дружин стейту Іллиной, у фіналі за професійну чашу Америки.

Змагання почались в досить напруженій атмосфері. Історія минулих зустрічей вказувала на те, що гра буде дуже гострою. Однак на миле розчарування глядачів обидві дружини доказали, що можлива є згода і з нею те товариське співжиття двох українських дружин в одній місцевості.

Критикуючи саму гру, треба взяти до уваги те, що змагались дружини із двох різних кляс („Леви" — Майджер Дивіжен) „Крила" (Фирст Дивіжен) і тому годі міряти їх одною міркою. Без сумніву „Леви", як дружина вищої кляси були кращі, на що вказує вже сам вислід змагань. „Крила" в першій половині гри не відставали, і ціла низка підворітних ситуацій обох дружин, надавали змаганням характер завзятої та цікавої гри. В другій половині змагань „Крила" обмежились лиш до оборони.

Вирізняючи когось із змагунів, признання належиться змагунові „Крил" — Надзикевичеві, який своєю технікою та тактичними заграннями, не посоромив би змагуна з Майджер Дивіжен.

Ворота добули: Бахір 4, Зарицький 1. **М. Маркевич**

УСК НЮ ЙОРК ПРОГРАЄ В ГАРТФОРДІ

Гартфорд. — В четвер, дня 22 листопада, УСК — Ню Йорк розіграв відплатні товариські змагання в Гартфорді з місцевим УСК-ом, програючи їх відношенням 2:1 (1:0).

Перша половина ґри була рівнорядна, при чому УСК — Гартфорд мав легку перевагу. В 20 хвилині гри суддя подиктував вільне проти УСК — Ню Йорк. Гострий стріл Якимова воротар УСК-у міг тільки відбити, при чому Б. Красій сильним стрілом в „віконце", дав провадження Гартфордові. В 5 хвилин пізніше оборонець УСК — Ню Йорк врятував свою дружину перед другим ґолем, вибиваючи м'яч з самої лінії.

В другій половині гри, УСК — Ню Йорк перейшов до офензиви, та всі атаки УСК-у розбивалися об сильну оборону Гартфорду, при чому воротар Гартфорду направду показав високу клясу. В 65 хвилині, з подачі Б. Красія, Якимів сильним стрілом з 25 ярдів стріляє другого ґоля для Гартфорду. Від цього моменту УСК — Ню Йорк не перестає облягати воріт Гартфорду. Щойно в 7 хвилин перед кінцем змагань УСК — Ню Йорк стріляє ґоля, та вислід змагань залишається 2:1, в користь Гартфорду. Ціла дружина Гартфорду грала дуже жертвенно. Спеціяльно добре заграв воротар Ґаспер, оборона, поміч і Б. Красій в атаку. З УСК — Ню Йорк добре заграли: Голюка і Гивель II в нападі та Наливайко і Гаврилюк на помочі.

С. Грицина

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ЮТІКА, Н. Й. — Повідомляємо членів відділу 484, ім. Тараса Шевченка, що чергові місячні збори відбудуться в суботу, 8-го грудня, о год. 7-ій веч., в церковній залі, 1108 Стейт. Просимо всіх членів прийти, бо маємо багато справ до обговорення. Довгуючих просимо вирівнати свої вкладки, щоб не затягати довгу на наступний рік. При цій нагоді звертаємось з закликом до всіх членів, про вплату У. Н. Фонду до УККА на 1956 рік, вплачуйте на руки збірщика М. Козара. Щоб не забракла у Вашій хаті кольорова „ВЕСЕЛКА" одинокий дитячий журнал, під ялинкою на Різдво Христове, поспішіть вислати пожертву і передплату ще цього тижня. — Управа.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Відділ 292 подає до відома своїм членам, що місячні збори відділу відбудуться в неділю, 9-го грудня, о год. 1:30 по пол., а тиждень пізніше, в неділю, 16-го грудня, будуть **річні збори** о год. 2-ій по пол. в У. Н. Домі при Мішіґан і Мартин вул., на яких буде звіт уряду і контр. комісії з діяльности за 1956 рік і буде вибір нового уряду і делеґатів на 1957 рік та інші важні справи до полагодження. Проситься всіх членів прийти, вислухати звітів і вибрати уряд, який на дальше буде провадити відділові справи для добра і користи відділу УНС. Проситься членів, щоб вписували своїх приятелів, знайомих і дітей в ряди У. Н. Союзу. — А. Повшок, предс.; П. Федик, фін. секр.; М. Ціко, кас.; Д. Дубрівний, рек. секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. — Б-во св. Юрія, Від. 379, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться **в неділю, 9-го грудня**, в Союзовій залі при 843 N. Western Ave., о год. 12 вполудне. Проситься членів прийти на час і виповнити свої залеглості, щоб контр. комісія могла зробити обрахунки. Суспендовані члени, якщо заплатять свій довг, будуть прийняті наново. — В. Максимів, предс.; І. Малюк, кас.; М. Семків, секр.

ПОЙНТСТАВН, О. — Б-во св. І. Хрестителя повідомляє своїх членів, що **річні збори** відбудуться 9-го грудня в год. 2:30 в власнім домі при 914 Френклин Ев. Прохаємо всіх членів прибути на збори, буде звіт за минулий рік, як також вибір нової управи на рік 1957. — Н. Мушинський, предс.; Д. Войтович, кас.; І. Вішка, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Б-во св. Василія Великого, Від. 364, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться 9-го грудня о год. 2-ій по пол., в У. Н. Домі, 3161 East 93 St. Проситься членів, що довгують, прийти і вирівняти свої вкладки, щоб не переноситит довгу на новий рік і оминути суспенди. — Г. Кукіз, предс.; В. Брездун, кас.; І. Короневич, рек. секр.; В. Владика, фін. секр.

МОНЕСЕН, ПА. — Б-во св. Ап. Петра і Павла, Від. 338, повідомляє, що **річні збори** відбудуться в неділю, 9-го грудня, о год. 1:30 по пол., в українській залі на 2-ій вул. і 213 Скунмекер Ав. Буде вибір уряду на рік 1957. Проситься членів вирівняти свої вкалдки за 1956 рік. — П. Янковський, сек.

ОЛІЕН, Н. Й. — Т-во Зап. Січ, Від. 363, повідомляє своїх членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 9-го грудня, о 2-ій год. по пол., при 1003 Брук вул. Проситься усіх членів прибути обов'язково. Буде вибір уряду і важні справи до полагодження. — О. Іванців, предс.; Г. Романків, кас.; Д. Базів, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — **Річні збори** Т-ва Запорзька Січ, Від. 367, відбудуться в неділю, 9-го грудня, в церковній залі, о 1:30 по пол. На зборах буде вибір нової управи на рік 1957, і річні ухвали, тому кожний член повинен бути приявний. Будуть звіти з діяльности за 1956 і звіти урядників. Кожний член повинен постаратися приєднати хоч одного члена до Т-ва і до У. Н. Союзу. Чим більше членів буде присутних, тим краще можна вибрати уряд. — К. Манківський, предс.; П. Джюба, кас.; В. Попович, секр.

ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ. — С-во Пресв. Богородиці, Від. 216, повідомляє всіх членкиць, що **річні збори** відбудуться 9. грудня о 2. год. по пол. в церковній залі, 12205 Parnell. Просимо всіх прибути, бо буде вибір уядників на рік 1957. — К. Шемердяк, секр.

АМСТЕРДАМ, Н. Й. — Т-во ім. І. Франка, Від. 266, повідомляє своїх членів, що місячні збори і вибір урядників на рік 1957 відбудуться в суботу, 8-го грудня, о год. 7:30 веч., в церковній залі св. о. Николая. Проситься всіх членів прийти на ці збори, щоб можна вибрати урядників на наступний рік. Проситься вплатити свої вкладки за грудень. — Т. Сюрко, Ю. Грицай, В. Труфин.

КЕМПБЕЛ, О. — Т-во Сокіл, Від. 218, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 9. грудня, о год. 2:30 по пол., в Нар. Домі, 165 Gordon. На річних зборах будуть звіти урядників і контролі і вибір нового уряду на 1957 р. Довгуючих членів прситься вирівняти залеглі вкладки. — М. Ткачишин, предс.; М. Стахура, кас.- Р. Стахура і С. Бури, контроля.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Т-во ім. І. Франка, Від. 146, повідомляє, що **річні збори** відбудуться 9-го грудня о 1-ій год. по пол. в залі Укр. Америк. Осередку, 2961 Carpenter St. Обов'язком кожного члена бути на тих зборах і вибрати управу на 1957 рік. Рівнож будуть різні справи, як дещо додання і зміни до статуту. Довгуючих членів проситься вирівняти залеглості, щобив не наразитись на суспенду. Прохаємо вписувати нових членів ще перед Різдвом як Різдвяний дар для У. Н. Союзу. — С. Хомяк, секр., 4480 Fredro St., Detroit 12, Mich.

McKEESPORT, PA. — Branch 132 will hold its regularly scheduled monthly meeting on December 9, 1956 in the Church hall immediatly following Holy Mass. At this meeting the nomination and election of officers for the new year 1957 will take place. All members are urged to be present at this meeting. — D. Smereka, Rec. Secr'y.

ЛІТЛ ФОЛС, Н. Й. — Т-во Зап. Січ, Від. 330, повідомляє своїх членів, місцевих і позамісцевих, що **річні збори** відбудуться 9. грудня. Проситься членів явитися на збори о 2-ій год. по пол. в залі У. Н. Дому. Буде вибір управи на 1957 рік. Проситься членів вирівняти залеглі вкладки, щоб не переносити довгів на наступний рік. — І. Андрієшин, предс.; М. Русин, кас.; П. Паламар, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Повідомляється всіх членів 334 Від. ім. І. Франка, що місячні збори відбудуться в другу неділю по першім 9-го грудня о 1-ій год. по пол. в залі де звичайно в У. Н. Д. Проситься всіх членів прибути, мається рішити день річних зборів і інші справи, бо як відомо фінансовий секретар помер, а тим часом дочка Покійного Стефанія Бохоник буде заступати до річних зборів. — Н. Задерецький, предс.; С. Морозович-Бохоник, секр-кас.; Г. Демкович, рек. секр.

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНО-ДЕРЖАВНИЙ СОЮЗ в ЗДА

З сумом повідомляє Українське Громадянство, що дня 26-го листопада 1956 р. на 72 році життя, помер

Полковник Микола КУЛИКІВСЬКИЙ

визначний учасник українських визвольних змагань, старшина Армії Української Народньої Республіки та член-основоположник УНДС.

Вічная Йому Пам'ять!

Головна Управа УНДС

ТАРЗАН, ч. 3781. Явно вислов лютсься.

Тарзан, стоячи, як в'язень, перед ловцем — людиною, яка назвала себе Малколмом Вордом, запитав: — Між нами не було сварки... Чому ви хотіли вбити мене?

Ворд засміявся. — З цікавости, що є властивою ловцеві. Слідкування за тваринами може знудитися, але за людиною... Це дійсне змагання!

Небезпечний чудак! — Ну, а що з тубільцями? — запитав Тарзан. Ворд зловрадів. — Чому мої бувші вороги служать мені? Явний геній не може стриматися, щоб вам не відповісти.